

Голас Прадзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

№ 49 [904] Снежань, 1965 г.
Год выдання 10-ы
Цана 2 кап.

Маладыя прадаўшчыцы
Цэнтральнага ўнівермага
горада Мінска Ірына
Вашкевіч і Ліля Грынкевіч.

Фота К. Якубовіча.

Р Э П А Р Т А Ж

КАБ ЛЮДЗІ БЫЛІ ЗАДАВОЛЕНЫ

— Звычайна да лічбаў адносіцца насцярожана, — пачаў сваю размову камерцыйны дырэктар цэнтральнага ўніверсальнага магазіна «Мінск» Іван Гарбузаў. — Але для нас, гандлёвых работнікаў, лічбы больш красамоўныя, чым словы. Вось, напрыклад, такая: дзённы грашовы абарот нашага ўнівермага 120 тысяч рублёў. Альбо другая: за дзень у нас робіцца трыццаць тысяч пакулак. Трыццаць тысяч чалавек радуецца набытым рэчам. Наш універмаг самы буйны магазін у рэспубліцы. Плошча яго гандлёвай залы займае пяць тысяч квадратных метраў. Паглядзіце, колькі у нас святла і прасторы!

Так, святла і прасторы ў гэтым будынку шмат: вокнаў у

звычайным разуменні гэтага слова няма, кожны яго паверх апаясаны суцэльнай паласой люстранага шкла. Лёгка паліцы, прылаўкі не загрузваць памяшканне, і залы праглядаюцца з любога кутка.

Якія ж тавары тут можна набыць?

Іван Сямёнавіч прапануе пачаць агляд з першага паверха, з правага крыла.

На стэлажах доўгімі радамі выстраіліся самыя разнастайныя мадэлі радыёпрыёмнікаў, тэлевізараў, магнітафонаў, радыёл: «Мінск», «Беларусь», «Верхавіна», «Нёман», «Рэкорд». Самыя сучасныя апараты сабраны ў гэтым аддзеле.

Аддзел спорттавараў. Да зімы тут пачалі рыхтавацца та-

ды, калі будучыя пакупнікі пра яе яшчэ і не ўспаміналі. Мноства лыжаў, канькоў, зімовых спартыўных касцюмаў. Мноства пакупнікоў.

Час ад часу музыка, якая гучыць з дынамікаў унутранай трансляцыі, сціхае, і дыктар аб'яўляе, у якім аддзеле з найменшай затратай часу пакупнік можа набыць патрэбную рэч. Раптам прагучала і такое паведамленне: грамадзяніна Яроменку запрашалі зайсці ў бюро добрых паслуг і атрымаць згублены ім бумажнік.

— Між іншым, — усміхаецца Іван Сямёнавіч, — справы нашага бюро добрых паслуг вельмі разнастайныя. Тут вам запакуюць і дапамогуць даставіць дадому купленую рэч,

паглядзець за дзіцем, пакуль вы будзеце зеймацца сваімі справамі.

Адкуль жа атрымавае ўнівермаг тавары?

— Асноўныя нашы пастаўшчыкі — беларускія прадпрыемствы, — сказаў камерцыйны дырэктар. — Мінчане ахвотна купляюць дываны Віцебскага і Брэсцкага дывановых камбінатаў, мінскія веласіпеды і матацыклы, халадзільнікі з маркай «Мінск», барысаўскія піяніна. На паліцах — абутак аб'яднання «Прамень», мінскія гадзіннікі, прадукцыя беларускіх швейных фабрык, трыкатаж з Баранавіч і Віцебска. Выпуск тавараў народнага ўжытку таксама штогод павялічваецца, расшыраецца іх асартымент. Пакупнік прад'я-

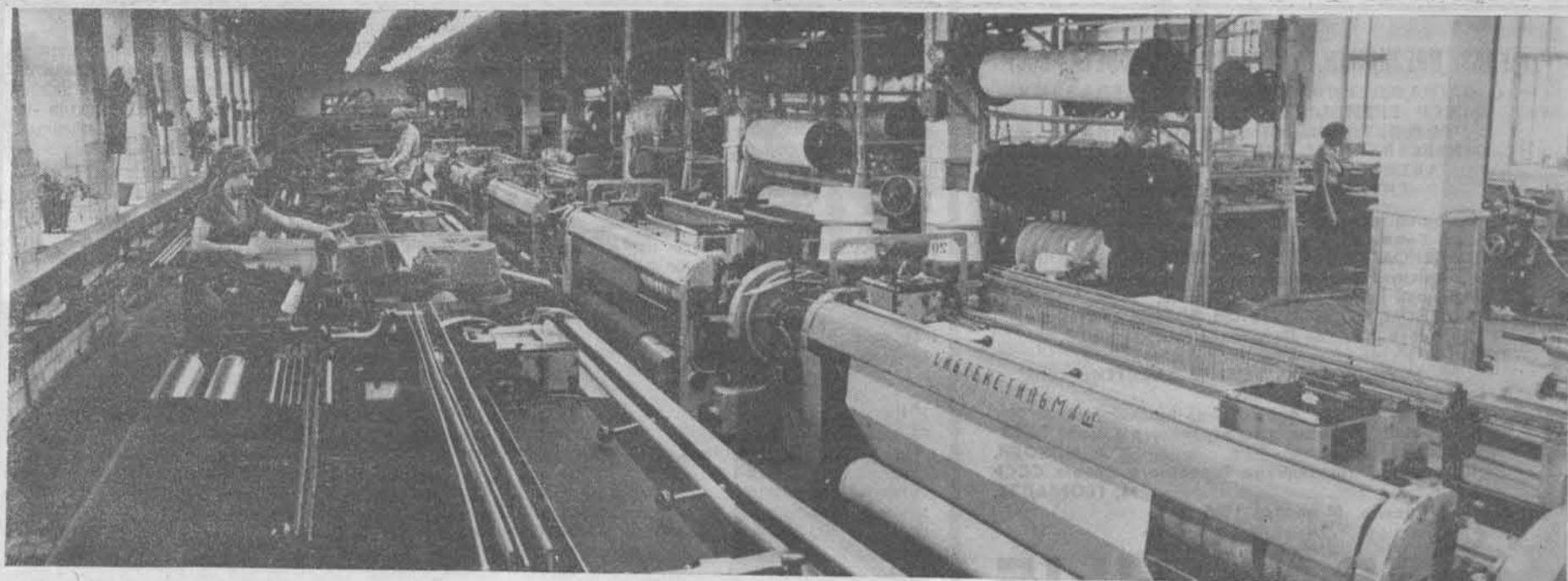
ляе ўсё большыя патрабаванні да якасці тавараў. Вось чаму паміж гандлёвымі арганізацыямі і прамысловасцю наладжваецца ўсё больш цесная сувязь. З гэтай мэтай у ЦУМе створан мастацка-асартыментны савет, члены якога своечасова падказваюць пастаўшчыкам, якія тавары перасталі карыстацца попытам і іх выпуск трэба спыніць, а якіх трэба выпускаць больш.

Ва ўнівермагу ўсё робіцца, каб людзі, якія прыходзяць сюды, пакінулі яго задаволенымі. У дэманстрацыйнай зале можна прагледзець выстаўку работ Мінскага дома мадэлей. Пакупнікі самі даюць пачуццё ў жыццё спадабаванымся вырабам. Купленую тканіну, напрыклад, тут жа бясплатна пакрыць.

...На гэтым мы закончылі наша маленькае падарожжа па паверхах і залах мінскага ЦУМа.

Д. ЧАРКАСАВА.

К 90-летию со дня рождения М. И. Калинина

В ПЕРВЫЕ годы Советской власти по инициативе Владимира Ильича Ленина были созданы агитпоезда и агитпароходы. Они стали хорошим средством общения представителей центральных органов власти с населением самых отдаленных районов страны. Наибольшей популярностью пользовался агитпоезд «Октябрьская революция», которым руководил Михаил Иванович Калинин. В 1919—1922 годах он совершил семнадцать рейсов.

Второй рейс этого поезда проходил с 5 по 28 июня 1919 года по маршруту: Москва — Гжатск — Вязьма — Дорогобуж — Ярцево — Смоленск — Витебск — Орша — Могилев — Жлобин — Гомель — Бобруйск — Минск — Новозыбков — Клицки — Унеча — Почеп — Брянск — Калуга — Москва. «Всероссийский староста» обстоятельно ознакомился с жизнью трудящихся Белоруссии, призывал их к активной борьбе с белогвардейцами и интервентами.

15 июня 1919 года он побывал у крестьян Польшковичской волости Могилевского уезда. Это примерно в восьми верстах от города. Присутствовало на волостной сходке около 400 крестьян. Открыл ее председатель волостного Совета Хохлов и сразу предоставил слово столочному гостю. Но тут Михаил Иванович Калинин заметил, что он приехал главным образом не говорить много, а внимательно выслушать крестьян.

— Хочется знать, — сказал он, — какие имеются недочеты, в чем главная нужда, довольны ли вы местной властью, может быть, она здесь не на высоте, слабо отстаивает инте-

ЗДЕСЬ БЫВАЛ

«ВСЕСОЮЗНЫЙ СТАРОСТА»

рессы трудовых крестьян? Хочу знать также о декретах, которые изданы, соответствуют ли они интересам крестьян?

— Вполне естественно, — продолжал свою беседу Калинин, — что допускаются ошибки и в центре; мы взяли такое государство в руки без опыта и без привычки, так что ошибки вполне возможны. И задача крестьянства указать на эти ошибки беспристрастно, не льстя и не ругаясь, спросить: почему есть такой-то декрет, какие причины заставляют центральную власть проводить этот декрет. Одним словом, я хочу выслушать, как вы живете и как лучше построить власть.

На следующий день Калинин выступил и на станции Жло-

бин, на митинге железнодорожников.

— Русские рабочие и крестьяне в минуту строительства, в минуту голодовки проявляют колоссальное геройство, — говорил он в заключение. — Рабочий класс и крестьянство выдвигают все новых и новых работников на всех поприщах государственного строительства. Старые генералы заявляют, что наша Красная Армия была так вынослива, проявила такое геройство, какого они, старые царские генералы, не видели ни в русской, ни в немецкой армии. Вы видите, что рабочий класс и крестьянство умеют выдвигать из своей среды не только работников, но и борцов. И все эти данные дают полное основание думать, что рабочий класс и крестьянство при настойчивом желании доведут дело до конца. Победа будет за ними, и зная рабочих и крестьян будет твердо и нерушимо водружено над Советской республикой.

Агитпоезд «Октябрьская революция» продолжал свой путь. М. И. Калинин побывал в ряде волостей Минского, Оршанского, Витебского, Гомельского и других уездов. Его беседы с крестьянами повсюду привлекали массу сельских тружеников. Товарищеские разговоры, простота и доступность Калинина, его тактичность и выдержка всегда оставляли в сердцах слушателей глубокий след.

В. ХОХЛОВ.

рооборот между СССР и Чехословакией. Это значительно превышает объем взаимоторговли между Англией и ФРГ, Англией и Францией.

Недавно заключены новые долгосрочные соглашения между СССР и Монголией, Чехословакией, Болгарией и Венгрией о взаимных поставках товаров в 1966—1970 годы. Они будут способствовать дальнейшему укреплению экономики социалистических стран, успешному строительству социализма и коммунизма.

Крепнут экономические связи СССР и со странами, ставшими на путь самостоятельного развития. Внешнеторговый оборот с ними возрос по сравнению с 1958 годом на 78 процентов. При техническом содействии СССР в тридцати странах Азии и Африки сооружаются более 60 промышленных, учебных и других объектов.

Самым крупным торговым партнером СССР из числа таких стран является Индия. В прошлом году товарооборот с ней составил более 340 миллионов рублей. Основными торговыми партнерами Советского Союза стали также ОАР, Гана, Гвинея, Мали, Алжир, Марокко, Судан, Сомали и многие другие страны.

Советский Союз экспортирует в эти страны главным образом машины и оборудование. Страны Азии и Африки, недавно получившие независимость, с помощью СССР создают свою национальную промышленность. Советские внешнеторговые объединения продают этим странам машины и оборудование на льготных условиях, со значительной рассрочкой платежей.

За последние годы Советский Союз предоставил странам Азии и Африки кредиты на сумму свыше 3,5 миллиарда рублей. Развивающиеся страны погашают эти кредиты поставкой традиционных товаров своего экспорта. В 1964 году СССР получил от них в счет погашения кредитов хлопок, каучук, шерсть, табак, чай, общей стоимостью 120 миллионов рублей. Это составляет свыше одной пятой всего объема завезенных из этих стран товаров.

Расширяется торговля и с капиталистическими странами. Финляндия, Англия, Япония, Канада, ФРГ, Италия, Франция, Швеция и Австрия — наши крупнейшие торговые партнеры. На эти девять стран приходится почти четыре пятых внешнеторгового оборота СССР с промышленно развитыми капиталистическими стра-

нами, объем торговли с которыми за шесть лет удвоился и достиг в 1964 году 2,8 миллиарда рублей.

Заключены новые долгосрочные соглашения с Финляндией, Швецией, Австрией, Францией, Италией. Англия, Франция и Италия предоставили СССР долгосрочные кредиты для оплаты закупленного у них оборудования.

Советский Союз продает и закупает на мировом рынке множество товаров. Мы экспортируем различные изделия — от шагающих экскаваторов, реактивных самолетов до детских игрушек и сувениров. С каждым годом увеличивается продажа советских машин и оборудования. В прошлом году их удельный вес в экспорте достиг 21 процента. В то же время Советский Союз импортирует оборудование из социалистических и капиталистических стран. Мы покупаем оборудование для таких важнейших отраслей промышленности, как химическая, целлюлозно-бумажная, текстильная, пищевая и т. д.

Рост внешней торговли СССР — еще одно яркое свидетельство экономических успехов социалистического государства.

Сучасным, высокапрадукцыйным абсталяваннем аснашчаецца Гродзенскі тонкасукоўны камбінат. Яно дазволіць павялічыць выпуск прадукцыі, павысіць яе якасць.
Фота А. Перахода.

НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

Добрае папаўненне

65 трактараў, 40 збжжывых і 14 сіласаўборачных камбайнаў, 16 аўтамашын, 55 трактарных прычэпаў, 20 бульба-саджалак, 71 зерневая сеялка, 14 лафетных жонярак і 88 плугоў — такое папаўненне атрымаў аўтатрактарны парк калгасаў Кобрынскага раёна ў гэтым годзе. Тэхнічная аснашчанаць калектывных гаспадарак раёна працягвае расці.
Я. ЛІФАНАУ.

Весткі са Стаўбцоўскага раёна

Вёска Налібок — цэнтральная сядзіба саўгаса «Івянецкі». Прыемна прайсці па яе вуліцах. Яны забрукаваныя, чыстыя. У вёсцы ўзводзяцца новыя дамы на ўласныя зберажэнні рабочых, а васьмікватэрны дом — за дзяржаўныя сродкі.

Для дзяцей рабочых будуюцца новыя васьмігадовыя школы.

3 году ў год павялічваецца кніжны фонд раённай бібліятэкі. Калі два гады таму назад у ёй налічвалася 25 тысяч тамоў кніг, то сёлета ўжо 31 тысяча. Звыш 1800 кніг новых выданняў закуплена за апошнія месяцы. Паслугамі бібліятэкі карыстаецца амаль чатыры тысячы чалавек.

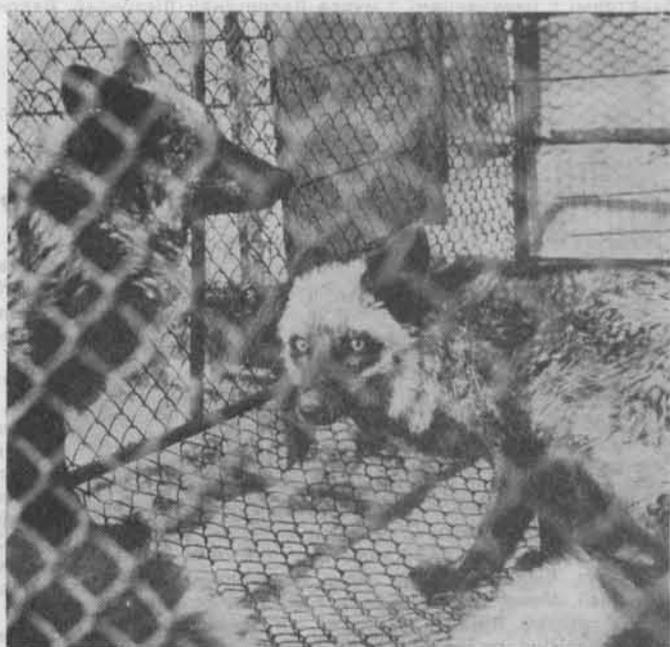
А. МАЗУР.

Сельскія працаўнікі — студэнты ВНУ

Павялічваецца атрад спецыялістаў сельскай гаспадаркі саўгаса «Праўда». Цяпер іх каля трыццаці. А хутка будзе яшчэ больш, бо адзінаццаць чалавек займаюцца завочна ў вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных установах. Начальнік вытворчага ўчастка «Чачкава» Лілія Навуменка — студэнтка Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі. Там жа вучыцца і бухгалтар Вікенцій Філіповіч. А загадчык плушкафермы Павел Кузьміцкі і намеснік начальніка ўчастка жывёлагадоўлі Уладзімір Касцюкевіч ужо заканчваюць акадэмію. На апошні курс Рэчыцкага зоветэрынарнага тэхнікума перайшоў жывёлавод Васіль Корсак. Электрык Аляксандр Пронін — студэнт трэцяга курса Мінскага інстытута механізацыі і электрыфікацыі сельскай гаспадаркі.

В. АКУЛІЧ.

Мінскі раён.

Больш 20 тысяч серабрыста-чорных лісц гадуецца ў зверагадоўчым саўгасе, што пад Маладзечна.
Фота П. Новікава.

УКАЗ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР О НАГРАЖДЕНИИ ОРДЕНАМИ И МЕДАЛЯМИ СССР ГРУППЫ СООТЕЧЕСТВЕННИКОВ, ПРОЖИВАВШИХ ВО ВРЕМЯ ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ ЗА ГРАНИЦЕЙ И АКТИВНО БОРОВШИХСЯ ПРОТИВ ГИТЛЕРОВСКОЙ ГЕРМАНИИ

За мужество и отвагу, проявленные в борьбе против гитлеровской Германии, наградить:

ОРДЕНОМ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ I степени

1. Оболенскую Веру Аполлоновну (посмертно).

2. Шибанова Георгия Владимировича.

ОРДЕНОМ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ II степени

1. Дуракова Алексея Петровича (посмертно).

2. Трояна Ивана Ивановича (посмертно).

МЕДАЛЬЮ «ЗА БОЕВЫЕ ЗАСЛУГИ»

1. Гафта Михаила Яковлевича.

2. Радищева Кирилла Алексеевича (посмертно).

Председатель Президиума Верховного Совета СССР

А. МИКОЯН.

Секретарь Президиума Верховного Совета СССР

М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 18 ноября 1965 г.

ОТВАЖНЫЕ СООТЕЧЕСТВЕННИКИ

В УКАЗЕ Президиума Верховного Совета СССР названы имена шести русских патриотов, показавших образцы мужества, стойкости и отваги в борьбе с фашизмом.

Когда-то заброшенные превратностями судьбы на чужбину, они сражались с гитлеровцами не на родной земле, а далеко за ее пределами — во Франции и Югославии. Это

были люди разного склада, разного происхождения и образования. Среди них одна женщина и один юноша, в то время почти мальчик. Все они поднялись на борьбу, охваченные ненавистью к фашизму, любовью к своей далекой, но никогда не забываемой Родине, чувством ответственности за ее судьбу. Большинство из них погибло в этой борьбе.

Вера Аполлоновна Оболенская (Вика), урожденная Макарова (1911—1944 гг.), молодая жизнерадостная женщина, вступила в ряды французского Сопротивления в августе 1940 года сразу же после того, как Париж заняли фашистские войска. Вскоре она стала секретарем крупнейшей подпольной организации, действовавшей во всей оккупированной зоне Франции. Более трех лет работала она отважно и неутомимо. 17 декабря 1943 года ее схватили гестаповцы. Не выдав никого, она весной 1944 года одна предстала перед немецким военным трибуналом. Приговорив Оболенскую к смертной казни, председатель трибунала предложил ей написать прошение о помиловании. «Я ничего от фашистов ни прошить, ни получить не желаю» — таков был ответ мужественной патриотки. 4 августа 1944

года в Берлине в тюрьме Плотцензе фашисты казнили ее. На Русском кладбище, близ Парижа, на условной могиле В. А. Оболенской установлена мемориальная доска. Французское правительство посмертно наградило Оболенскую крестом Почетного легиона, Военным крестом с пальмами и медалью Сопротивления.

Г. В. Шибанов принадлежал к тем русским эмигрантам, которые еще задолго до войны вступили во Французскую компартию и сражались в рядах интернациональных бригад в Испании. С самого начала фашистского нашествия он вместе с французскими коммунистами боролся против оккупантов. В 1943 году он участвует в создании русской организации Сопротивления. Многочисленные члены ее занимались пропагандой, издавали газету «Русский патриот», устраивали побеги советских военнопленных из нацистских лагерей. Г. В. Шибанов активно участвовал в боях за освобождение Парижа. В 1946 году Георгий Владимирович вернулся на Родину, живет и работает сейчас в Кировоградской области.

И. И. Троян тоже сражался в Испании против фашистов, был активным участником

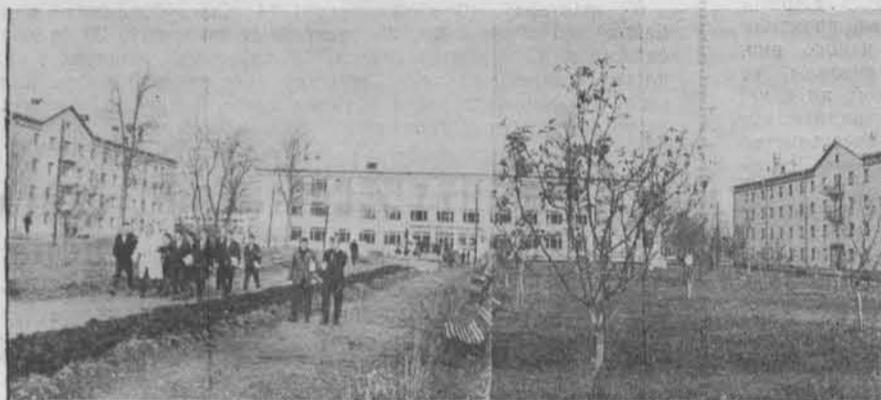
французского Сопротивления. В 1944 году он был послан на восток Франции для организации партизанских отрядов из советских военнопленных. Здесь он и погиб.

Замучен в фашистской тюрьме самый молодой из всех названных в Указе героев — Кирилл Радищев.

М. Я. Гафт активно участвовал во французском Сопротивлении, организовывал партизанские отряды, руководил подготовкой побегов советских пленных. В настоящее время живет в Каунасе.

А. П. Дураков, в прошлом гардемарин русского флота, поэт, учитель словесности в одном из провинциальных городов Сербии, еще до войны прикнул к коммунистическому движению, а затем принимал самое активное участие в подпольном движении Сопротивления. Дважды его арестовывали фашисты. Он был приговорен к расстрелу, но потом расстрел заменили каторгой и выслали его в Германию. Алексей Петрович бежал и вернулся в Югославию, где вместе с женой сражался в одном из партизанских отрядов и погиб в бою.

Советские люди не забудут подвигов своих отважных соотечественников.

У б у д у ч ы х з а а т э х н і к а ў

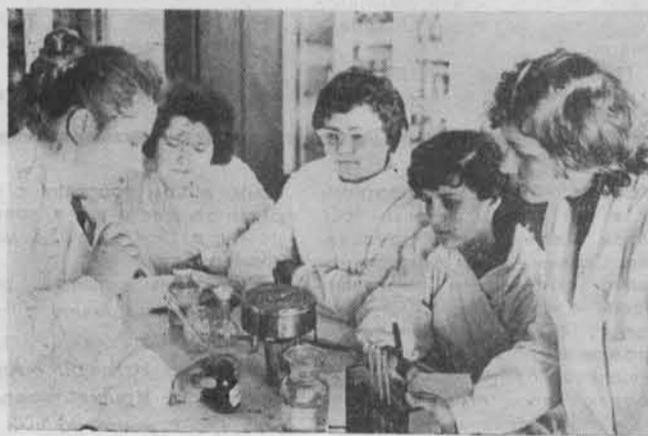
Смілавіцкі зоветэрынарны тэхнікум (Чэравенскі раён) — адзін з буйнейшых у рэспубліцы сярод навучальных устаноў такога профілю. Тут займаецца 820 юнакоў і дзяўчат на дзённым аддзяленні і больш 500 чалавек завочна. Гэта будучыя заатэхнікі, зоветтэхнікі і ветфельчары. У іх распараджэнні шматлікія лабараторыі, актавая і спартыўная залы, бібліятэка, якая налічвае 34 тысячы тамоў, сталовая, інтэрнат.

Пры тэхнікуме ёсць навучальна-вытворчая гаспадарна, якая мае дзве тысячы гектараў зямлі, сотні галоў жывёлы. Навучэнцы тут праходзяць вытворчую практыку.

Добра пастаўлена ў гэтай навучальнай установе і культурна-выхаваўчая работа. Ёсць добрая мастацкая самадзейнасць, часта арганізуюцца лекцыі, цікавыя вечары, дыспуты.

НА ЗДЫМКАХ: 1. Агульны выгляд Смілавіцкага зоветэрынарнага тэхнікума. 2. Навучэнцы 4 курса выдатнікі вучобы Іван Ладуцька і Таісія Ляўковіч на занятках. 3. Выкладчык Ана Залатавіна (злева) вядзе практычныя заняткі ў хімічнай лабараторыі з навучэнцамі 2 курса Валянцінай Лігаравай, Валянцінай Крахотка, Лідзіяй Крэпскай, Валянцінай Дубаневіч.

Фота П. Наватарова.

НАШЫ ГОСЦІ

...З КАНАДЫ

Проз трыццаць год Мацей Берднік наведваў родную вёску Шарэвічы, Драгічынскага раёна.

— Якім непазнавальным стала тут усё, — казаў гасць. — Раней паміж Шарэвічамі і Брашэвічамі было каля двух кіламетраў. А цяпер яны зліліся ў адно вялікае сяло з прыгожымі новымі дамамі. Спадбалася, што ўсе мае землякі пісьменныя, бясплатна атрымліваюць сярэднюю і вышэйшую адукацыю. На Радзіме мяне ўсюды сустракалі гасцінна.

...З БЕЛЬГІІ

Суровая вайна закінула мяне спачатку ў Германію, затым у Бельгію. Тут я выйшла замуж, абзавалася сям'ёй. Але на Радзіме ў вёсцы Броднікі Навагрудскага раёна жыве мая маці і мне даўно хацелася прыехаць сюды.

Я думала, што мама мяне суцяшае, калі піша, што жыве добра, але ўбачыла, што калас пабудоваў ёй хату, прызначыў пенсію. Была я ў гасцях у многіх родных і знаёмых. Багата жывуць людзі, усяго дастаткова маюць. Самыя добрыя пануцыі засталіся ў маім сэрцы ад наведвання роднай Беларусі. Я ганаруся слаўнай Радзімай.

Раіса БАЛЯХ.

«У ВАС ЁСЦЬ ЧАМУ ПАВУЧЫЦЦА»...

Многа і вельмі па-рознаму гавораць на Захадзе аб Расіі. Аднак людзі, якія наведвалі Савецкі Саюз і пазнаёміліся з ім, могуць супрацьпаставіць выдумкам і паклёпу ворагаў праўду аб нашай краіне.

Амерыканскі грамадзянін пан Нейс наведваў летам гэтага года Мінск. І тая ўвага і інтарэс, з якімі ён знаёміўся з нашым горадам, з беларускім народам, выдавалі, што ўсё, з чым ён сутыкаўся, для яго незвычайнае і новае. Нават у яго пытаннях адчуваліся недавер'е і боязь. Аднак з кожным днём ён рабіўся ўсё больш даверлівым. Пасля паездкі ў піянерскі лагер, дзе ён пазнаёміўся з жыццём дзяцей, пан Нейс заявіў: «Усё жыццё чуў аб Савецкім Саюзе толькі дрэннае. Аднак тое, з чым я пазнаёміўся тут, было сапраўды маім нечаканым адкрыццём Расіі. Мяне здзівіў выгляд і добрае адзенне савецкіх людзей. Я нават не думаю, што Беларусь мае сваю развітую прамысловасць. І гэта ўсё таму, што аб вашай рэспубліцы нікога не пішуць у ЗША. А калі і пішуць аб СССР наогул, дык больш хлусно».

І гэта не адзінае прызнанне. Любы замежны грамадзянін, які наведваў СССР, ужо з недаверам адносіцца да прапаганды супраць нашай краіны, таму што

тут ён на кожным кроку адкрывае для сябе нешта цікавае, вялікае і нечаканае.

Жадаючых прыехаць да нас усё больш і больш. Толькі за 10 месяцаў гэтага года горад Мінск наведала звыш 19 тысяч чалавек.

У красавіку ў Мінску гасцявала 43 турысты са Злучаных Штатаў Амерыкі. Гэта былі простыя людзі, рабочыя, служачыя. Усім ім хацелася паглядзець, што такое сацыялізм. Турыстам была дадзена поўная магчымасць шырокага і ўсебаковага знаёмства з горадам, яго культурай і навукай, прамысловасцю і аховай здароўя. Пакідаючы Мінск, Сэм Пеўзнер пісаў ад імя групы:

«З вялікім захапленнем і нарастаючым хваляваннем мы аглядалі ваш горад, які народ адрадыў з руін і попелу... І тое, што мы ўбачылі ў Мінску, было намнога вышэй нашых уяўленняў. Нас здзівіла мужнасць беларускага народа, які дабіўся такіх велізарных поспехаў».

Многіх замежных гасцей здзіўляе той факт, што адначасова з аднаўленнем жыллага фонду ў разбураным горадзе наш урад удзяляў і ўдзяляе шмат увагі аднаўленню і будаўніцтву культурных устаноў сталіцы.

У жніўні ў Мінску гасцілі прадстаўнікі моладзі Нотынгема. На трактарным заводзе яны пабывалі ў палацы культуры. У кнізе водгукаў запісалі свае ўражанні: «Той факт, што палац культуры завода могуць наведваць не толькі трактаразаводцы, але і людзі з іншых куткоў горада, здзівіў нас».

«Захапляюся жыхарамі Мінска, — піша міс Ліліан Тухман з Нью-Йорка. — Я ведаю, якія цяжкасці яны перажылі ў гады другой сусветнай вайны, праявілі небывалую мужнасць, аднавіўшы гэты цудоўны горад. Наведанне Мінска з'яўляецца адной з самых шчаслівых падзей у маім жыцці, і я пакідаю горад з вялікім жалем».

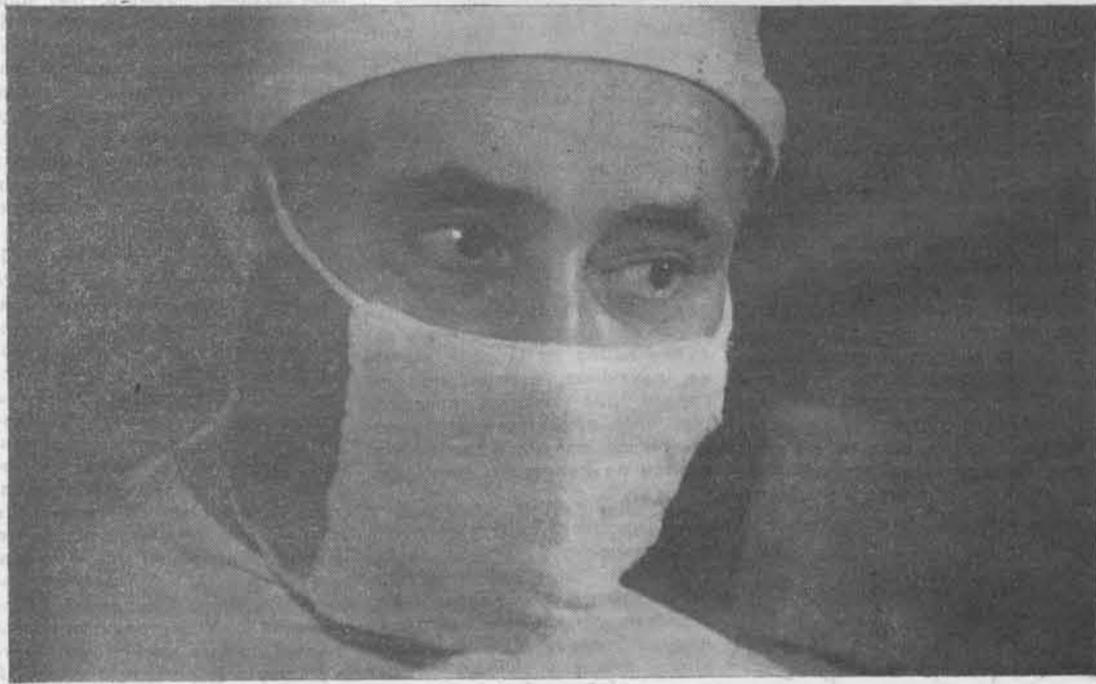
Нікога не пакідае абаякавым гасціннасць беларусаў.

«Калі б людзі ва ўсім свеце былі такімі гасціннымі, як мінчане, чалавецтва не трэба было б баяцца за заўтрашні дзень, — піша А. Шрэдэр. — Нам, немцам, трэба многаму яшчэ вучыцца ў савецкіх людзей».

Так, цяпер у СССР едуць не толькі паглядзець, але і павучыцца.

А. АНДРЬЕВІЧ.

Чалавек,

які вяртае жыццё

ІШОУ 1943 год. Адступаючы, вораг, каб стрымаць націск савецкіх войск, чапляўся за кожную лагчыну, за кожны кавалак лесу. Але сіла атакуючых была сакрушальнай. Вызвалючы родную зямлю ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, наша армія пераможна ішла на Запад. Побач з салдатамі былі і людзі з чырвонымі крыжамі на сумках — ваенныя ўрачы. Яны спяшаліся туды, дзе рваліся снарады і ад цяжкіх авіяцыйных бомб дрыжэла зямля.

Хто быў на вайне, той памятае такую прымаўку: «Сяпёр памыляецца адзін раз у жыцці». Але яна датычыла цалкам і ваенных урачоў. Калі раненаму своечасова аказаць дапамогу, ён будзе жыць, спазнацца ўрачы—на радзіму салдата пойдзе пахавальная. Усё гэта разумеў маёр медыцынскай службы Георгій Лось. Вядучы хірург аперацыйнага атрада, ён заўсёды паспяшаў са сваімі калегамі туды, дзе медыцына была больш патрэбнай.

У дні, калі на фронце праходзілі асабліва цяжкія баі, ваенным хірургам даводзілася амаль суткамі прастойваць за аперацыйным сталом, над якім вісеў дах паўразбуранага будынка альбо зямлянкі. А калі салдат паправіцца і выйдзе са шпіталю, ён абавязкова напиша ці перакажа падзяку таму чалавеку, які выратаваў яго ад смерці. Для людзей у белых халатах гэта была самая дарагая адзнака іх нялёгкай, але пачэснай працы.

На вайне, калі приходзіць зацішша, людзі часта думаюць аб сваіх блізкіх і знаёмых, прыгадваюць родныя мясціны. Уставала ў думках бацькаўшчына і ў Георгія. А была яна ў той час далёка за лініяй фронту, у горадзе над Бугам — Брэсце. Тут, у сям'і чыгуначніка, праходзіла яго дзяцінства, тут ён убачыў жахі першай імперыялістычнай вайны, калі праз яго горад праходзілі эшалоны з хворымі і параненымі рускімі салдатамі. Магчыма, гэта, а магчыма, дрэнная медыцынская дапамога насельніцтву ў час гаспадарання польскай шляхты

на заходніх землях Беларусі ўсялілі ў Георгія жаданне стаць урачом. Калі ж ён падаў прашэнне аб прыняцці яго на медыцынскі факультэт Віленскага ўніверсітэта, то атрымаў адмоўны адказ. Прычына адна — няведанне польскай мовы. Але сын беларуса-чыгуначніка не сулакоіўся. Ён экстрэмна здаў экзамен па мове, і ўлады вымушаны былі адступіць. А васьмі старэйшаму яго брату — Аляксандру не пашанцавала. Каб атрымаць вышэйшую адукацыю, ён вымушан быў эміграваць у Югаславію.

З дыпламам урача Георгій вярнуўся на Брэстчыну і да памятнага верасня 1939 года, калі савецкі народ падаў руку братам дапамогі працоўным Заходніх абласцей, быў хірургам Ружанскай бальніцы. Сюды на імя Лося і прыйшло запрашэнне з Мінска на работу ў адну з рэспубліканскіх клінік, на што Георгій даў згоду. Перад урачом з перыферыі адкрылася магчымасць працягваць вучобу далей, павышаць свой хірургічны вопыт. Але страшэннае слова «вайна» абарвала спакой і запаветную мару.

З вайны маёр медыцынскай службы Георгій Лось вярнуўся не адразу. Больш года ён працаваў яшчэ ў шпіталях, вяртаючы да жыцця тых салдат, на здароўі якіх франтавыя раны пакінулі цяжкі след.

Пасля дэмабілізацыі былому ваеннаму ўрачу прапанавалі работу ў Мінскім медыцынскім інстытуце на кафедры факультэцкай хірургіі, бо яго вопыт і веды патрэбны былі многім людзям. Адным — як медыцынская дапамога, другім — для таго, каб у будучым самім стаць урачамі. З таго часу сцены інстытута сталі для Георгія другім домам, а яго калектыў — другой сям'ёй.

За многія гады медыцынскай практыкі ў клініках і ваенных шпіталях Георгій Лось зрабіў не адну сотню аперацый. Тысячы людзей давяралі яму сваё жыццё, і тысячам ён вяртаў яго.

Выкладаючы ў інстытуце, Лось не забываў аб навуцы. У 1954 годзе ён напісаў дысертацыю. «Лячэнне пенетруючых язваў страўніка і дванаццаціперснай кішкі». Гэта работа аказала вялікую дапа-

могу маладым хірургам у іх практычнай рабоце, а яе аўтару дазволіла атрымаць вучоную ступень кандыдата медыцынскіх навук і званне дацэнта.

Як у Мінску, так і ў многіх гарадах Савецкага Саюза сёння працуюць тысячы былых выхаванцаў Лося. Некаторыя па прыкладу свайго настаўніка таксама прысвяцілі сябе навуцы. 15 з іх ужо сталі кандыдатамі навук, а Аляксандр Шот нядаўна атрымаў ступень доктара медыцынскіх навук. Разам са сваім былым настаўнікам ён працуе ў медыцынскім інстытуце.

Але веды Лося карысны не толькі будучым урачам, клініцыстам-практыкам. Яго даклад аб пенетруючай язве страўніка, як папярэдніку захворвання ракам, з цікавасцю слухалі ўдзельнікі чарговага з'езду хірургаў Беларусі. Ён з'яўляецца членам праўлення рэспубліканскага хірургічнага таварыства, выступае з публічнымі лекцыямі, дае розныя кансультацыі.

Георгій Фёдаравіч працягвае займацца навуковай дзейнасцю. Яго мара—навучыцца змяняць хворыя органы страўніка алапластычнымі матэрыяламі. І калі гэтая задумка ўвянчаецца поспехам, у медыцыне будзе зроблена яшчэ адно новае адкрыццё на карысць людзям.

Жыццё хірурга-вучонага — яскравы прыклад бескарыслівага служэння свайму народу. Яго праца адзначана неаднаразовымі ўрадавымі ўзнагародамі, граматай Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР. У адрас Георгія Лося часта приходзяць пісьмы з многіх куткоў нашага краю, з іншых рэспублік. Вось адно з такіх пісем: «Дарагі Георгій Фёдаравіч! Вялікае вам дзякуй за тое, што вярнулі мне жыццё. Яно ж такое прыгожэ. Няхай вашы залатыя рукі і такое цудоўнае сэрца яшчэ доўга-доўга вяртаюць людзям жыццё і шчасце». І ў гэтых словах закладзена самая высокая людская ацэнка дзейнасці чалавека, які працуе на ніве аховы здароўя, у грудзях якога б'ецца сэрца камуніста.

Л. СКІБЕНКА.

На здымку: Георгій Фёдаравіч Лось перад чарговай аперацыяй.

Фота Ул. Кітаса.

К АЛГАСНАЯ «Волга» Імкліва Імчыць па роўнай гравейцы. Белабрысы гаваркі Сашка ліха круціць баранку і, паглядаючы на спідометр, кідае з усмешкай:
— З ветрам спрацацца можна!
І такая дарожка ва ўсе брыгады. Самі, калгасам, збудаваў.

Побач з ім сядзіць галоўны аграном арцелі Алена Баркоўская. Машына раптам вярталася на круты пагорак. Алена Вікенцьеўна павярнулася да мяне, паказала рукой:

— Бачыце?
— Як жа, бачу. Радзівілаўскі замак. Летась адпачываў там. Добры санаторый.

Яна зноў усміхаецца:
— І я тут адпачывала, і многія нашы вяскоўцы. Прычым па бясплатных пуцёўках, за кошт калгаса. Некаторыя самі купляюць. У нас жа цяпер так: ідзе адпачываць, калі ласка, атрымай сярэднемесячны заробтак. І нядрэ-

РАЗМОВА Ў ДАРОЗЕ

ны. Ведаеце, які даход калгаса? Амаль мільён рублёў у год. І бюлетэні па хваробе аплочваем, і дэкрэтныя водпускі жанчынам.

Пасля невялікай паўзы я спакваля напамінаю:
— Вы пра Радзівіла загаварылі? Пра замак... Відаць, памятаеце?

— Каго? Радзівіла? А як жа? Дзяўчынкай тады яшчэ была.— Яна паказала на адзінокі старэнькі хутар.— Увесь раён такімі «цытадэлямі» тады быў усеяны. Там, бачыце, пад неба палац быў, а там—курані. Сама ж у іх гадавалася, ведаю. Бывала, у каляды дык чуць душа ў целе ліпіць. Памост земляны. Агонь раскладзём сярод хаты і грэемся. А старыя казалі: «Так на раду напісана: бедным быць беднымі, а багатым—багатымі». А другія так рабілі: прададуць усю маёмасць, збяруць грошы на білет—і за акіян...

А цяпер вось і я стала галоўным аграномам. І, здаецца, спраўляюся: збожжа па васемнаццаць цэнтнераў узялі, бульбы па 220 цэнтнераў з гектара. Лянок урадзіў на славу. Няма чаго казаць, добра ўсё ідзе. І ў людзей дастаток. Раней у нас амаль семсот хутароў было. А цяпер? Адзінокі засталіся. Думаеце, прымушалі каго? Што вы! Паглядзелі б хоць на вёску Сакская Ліпка. Электрычнае святло, радыё, кіно. Каму ж захочацца сядзець на хутары? Тым больш, што калгас ва ўсім дапамагае пры перасяленні. Праўда, людзі больш усё новыя дамы ставяць. І тут калгас на дапамогу ідзе. Пазаўчора Аляксею Татуру семсот рублёў авансу далі. Иван Антанавіч шэсцьсот рублёў узяў. Нікому не адмаўляем. Бяры, будуйся на здароўе. Ну, дык жа і жывуць людзі, што казаць, добра. На працядзень па тры рублі выходзіць, ды плюс даход ад прысядзібнага ўчастка. А моладзь як апранаецца! Старыя кажуць, што раней пад вянец так не хадзілі.

Машына нырнула ў бярозавы гай. Потым з пагорка адкрылася вялікая вёска.

— Наша Малева,—азначыла Алена Вікенцьеўна.— І зноў пачала расказаць.— Вы не чулі часам гісторыю пра тутэйшую царкву? Не? Стаяла ў Малеве царква, старэнькая, струхнелая. Але правлі ў ёй; хадзілі старыя, маліліся, нават некаторыя дзяцей хрысцілі. Надакучыла гэта людзям, рашылі: дзяцей па-свойму хрысціць будзем. А за «папа» старшыня сельскага Савета. Так у нас з таго часу і павяліся акцябрыны. За дзіцем і маці прыязджае бацька, а з ім два старшыні: сельсавета і калгаса. Прывозяць іх на легкавой машыне ў сельсавет. Народу многа збіраецца. Усе віншуюць. А потым уручаецца пасведчанне аб нараджэнні і падарунак ад калгаса. Каля трохсот акцябрын ужо справілі...

Так у размовах мы не заўважылі, як праехалі амаль паўсотні кіламетраў і прыехалі ў Сакскую Ліпку. Машына спынілася ля палаца культуры. Мне ўжо даводзілася быць у гэтым палацы. Тады якраз спраўлялі ў калгасе свята вясны. Каля ста чалавек, вызначыўшыся на сьлёбе, атрымалі грашовыя прэміі. У госці да хлэбаробаў прыехалі артысты з Мінска. Да позняй ночы гучэлі музыка, песні, іграў калгасны аркестр, кружыліся пары. Фae прасторнае, але было цеснавата. Пацкавіўся ў старшыні калгаса: няўжо гэта моладзь аднаго калгаса «Радзіма»?

Аляксей Цюрын горда ўсміхнуўся:
— А як жа, наша! У нас цяпер усюды моладзь.
Я выйшаў на вуліцу. Далёка было чутна, як іграў у клубе аркестр.

Ул. ЛАНОВІЧ.

Нясвіжскі раён.

Звыш 100 тысяч рублёў складзе чысты прыбытак ад ільнаводства ў калгасе імя Валадарскага Магілёўскай вобласці. З году ў год атрымліваюць высокую ўраджай гэтай культуры звеннявыя гаспадарні Ева Цярэнцьеўна РАКАВА і Лідзія Васільеўна АУСЕЕНКА. Барацьбу за ўраджай ільнаводы пачалі ўжо цяпер. Яны правяраюць якасць насення, арганізавалі нарыхтоўку ўгнаенняў.

НА ЗДЫМКУ: звеннявыя па льну Герой Сацыялістычнай працы Лідзія Васільеўна АУСЕЕНКА (справа) і Ева Цярэнцьеўна РАКАВА ў агранамічным кабінэце калгаса.

Фота Н. Жалудовіча.

СЛОВА ПРА СЯБРА

Да
60-годдзя
з дня
нараджэння
Янкі
Скрыгана

У майстра беларускай прозы Янкі Скрыгана ёсць шчыра і цёпла напісаны аўтабіяграфічны нарыс «Свая аповесць». А я ведаю пісьменніка з дваццятых гадоў, быў звязаны з ім па працы ў трыццаты і саракавыя гады, сустракаюся з ім ледзь не кожны дзень і цяпер. Таму гэта «Свая аповесць» у нейкай меры мяне і не задавальняе. Пісьменнік прайшоў такі вялікі і складаны жыццёвы шлях, пабачыў гэтаўлікі не вядомых яму гарадоў і сёл, быў сведкаю неймаверна складаных падзей, меў сутыкненне з тысячамі чалавечых характараў, прачытаў не ў адным людскім сэрцы радасць і боль, надзеі і роспач, праўду і фальш, і пра сваё дачыненне да гэтай складанай рэчаіснасці раскажаў сціпла і скупа. Але ж, як піша сам аўтар, «...найлепшай біяграфіяй у пісьменніка з'яўля-

юцца яго кнігі. Бадай што ўсё, зробленае мною, гэта нейкая частачка самога сябе».

Вось гэта «нейкая частачка» і зіхціць залатымі праменьчыкамі ў кожным творы Янкі Скрыгана, пералізаецца святлом яго душы, святлом праўды. І як добра, што многія далёкія падзеі асабістага, радаснага і горкага, адлюстраваны пісьменнікам за ўсёй сваёй складанасці і супярэчнасці, без суб'ектыўнай затуманенасці, з любоўю да жыцця, з ясным позіркам на будучыню. Няма ў яго творах параднай крыкліваасці, барабаншчыны, няма лагоні за шматтомнай ураджайнасцю. Ён сціпла адлучае зерне ад мякіны, коратка, лаканічна, адным трапным сказам або радком паказвае тое, чаго некаторым яго калегам іншы раз не ўдаецца паказаць на некалькіх старонках.

...У 1942 годзе і я, і Скрыган працавалі бухгалтарамі ў адным з сібірскіх саўгасаў. Ішлі мы аднойчы цёплым жывёўніцкім днём праз вясельнае шырокае дарозе і гаравалі. Наш родны Мінск ляжаў у руінах, ад нашых сем'яў не было пісем.

— Мы яшчэ вернемся на радзіму. Мы ёй патрэбны, ды яшчэ як патрэбны, — гаварыў Янка Скрыган. — Мы сваёй бацькаўшчыне павінны аддаць

усе, што толькі маем, што толькі зможам для яе зрабіць.

У 1954—1955 гадах прыляталі да мяне пісьмы ад Івана Аляксеевіча Скрыгана на Ангара ў геалагічную партыю. У апошніх з іх ён пісаў, што Мінск прыгажэе з кожным днём, што ўжо ягоная новая кніга падрыхтавана да друку і неўзабаве выйдзе ў свет. Восенню 1956 года я наведаў Я. Скрыгана ў Мінску. Ён жывіў тады з сям'ёю на вуліцы імя Кузьмы Чорнага. Мы ішлі з ім гэтай новай светлай вуліцай, абсаджанай маладымі ліпамі і былі рады, што дачакаліся той пары, у якую верылі доўгімі гадамі. А мая радасць узмацнялася яшчэ тым, што за бяседным сталом пісьменніка я атрымаў ад яго на ўспамін новую кнігу з простым сардэчным аўтографам.

Янка Скрыган пачаў сваю літаратурную дзейнасць у 1924 годзе. У спецыяльнай газеце «Вясковы будаўнік» былі змешчаны яго першыя вершы. А цяпер, калі сабраць у адно месца кнігі пісьменніка, дык мы атрымаем не малую бібліятэчку апавесцей, навел, апавяданняў, нарысаў, дарожных замалёвак і нататкаў. І, вядома, гэта надзвычай біяграфічны творы, але яны з'яўляюцца не толькі біяграфіяй пісьменніка, а і часткай біяграфіі нашай Радзімы. Складанай біяграфіяй. У іх адлюстраваны падзеі жыцця краіны ад пачатку першай імперыялістычнай вайны і аж да нашых дзён. Яны з'яўляюцца дзейнай часткай барацьбы савецкага народа за свабоднае і шчаслівае жыццё, за светлую будучыню.

Станіслаў ШУШКЕВІЧ.

САМЯПЛАТА

У прыморскім санаторыі на Каўказе за адным сталом са мною абедала бялявая жанчына Вера. Я знаў, што яна таленавітая піяністка, адпачывала пасля доўгіх гастрольных падарожжаў, і глыбока-трывожна паважаў яе.

Яна звычайна прыходзіла крыху пазней за другіх, віталася сціплым укланам галавы і садзілася на край стала. Яна трымала сябе строга і сціпла, гаварыла скупа, але душэўна і разумна, заўсёды пакідаючы пасля сябе такое адчуванне, што хацелася зноў скарэй бачыць яе. У яе была нейкая адмысловая жаночая чароўнасць і гожаць, каторая не кідаецца ў вочы, а пазнаецца разам з самім чалавекам. Бываюць жа такія людзі, што, сустраўшыся нечакана, надоўга ў душы пакідаюць свой след.

Часамі мы рабілі з ёю невялікія падарожжы па наваколлі. Шторміцы сустракаліся на беразе: я прыходзіў з усходам сонца і заставаў яе ўжо там. Адна перад морам, скінуўшы махраты халат на яшчэ стылы ад ночы пясок, яна займалася гімнастыкаю. Мы віталіся, махаючы над галавою рукамі, і яна мне крычала:

— Вы доўга любіце спаць, дарогі таварыш! Марнуецца час! Не шкадуецца, што міма праходзіць гэтулькі характава!

І праўда, можа гэта ад яе кругом было хараша. Мы купаліся ў ранішняй марской вадзе, і мне здавалася самым лепшым, што пругкія плыні абмываюць разам мяне і яе. Пасля мы выціраліся прапахлымі морам ручнікамі, цяпер сыходзіліся ўжо блізка; зноў гаварылі адно аднаму «добрай раніцы» і варочаліся дахаты, калі нашы калегі яшчэ толькі ўставалі з пасцелі. На сьнеданні я зноў бачыўся з Вераю: яна як бы спышалася насустрач майму позірку.

Калі ж за сталом не крэсла было доўга пустое, я нудзіўся і чакаў яе.

— Трохі запазнілася, прашу прабачыць. Забавілася на практыкаванні, — звычайна гаварыла яна ў такія часы, як бы напраўдзе была перада мною ў нечым вінавата.

Аднойчы з калегам мы ляжалі на гарачым беразе і жмурыліся ад сонца, разглядаючы на гарызонце празрысты дымок парахода. Калега без ніякае прычыны сказаў:

— А слаўная жанчына твая суседка.

— Вера? — запытаўся я.

— Але. Толькі шкада, што ў яе гэтак з вокам. Такая прыгожая і — няшчасны чалавек.

— А што ў яе з вокам? — здзівіўся я.

— Яна пакалечана. Хіба ты не бачыў, што калі яна глядзіць, то трохі прыжмурваецца, каб роўныя былі павекі? І заўсёды стаіць трохі бокам, каб не відно было калецтва: не хоча паказаць скроні.

— Гэта не ў Веры! — рэзка не згадзіўся я. — Можа ты думаеш пра каго другога.

— Як? Хіба ты дасюль і не бачыў? — зарагатаў

мой калега і пачаў пацяшацца з мае няўважлівасці.

Сустраўшыся з Вераю, я знарок пільна ўгледаўся ў твар. Вера заўважыла гэта, спалохана махнула вейкамі, нечакана павярнулася так, каб

відна была правая скроня, і шумна прыкусіла край губы, нібы зацінаючы нейкі глыбокі боль. Ад куточка вока, там, дзе кладзецца першая маршчынка мудрае чалавечае сталасці, як след выкручастай, ядавіта-шпаркай змейкі, цягнуўся тоненькі шрам, хаваючыся пад лёгкай кудзеркай на скроні, — след дотыку смерці, след вайны.

Нешта чыстае, высокае і святае кранулася мяне. Самая харошая, харашэй за ўсіх на свеце была гэта жанчына.

І пасля, калі б я ні сустракаўся з Вераю, перада мною міжволі ўсплываў твар калегі, і мне здавалася, што вочы яго засцілае страшная чалавечая слепата.

НОВЫЯ ВЕРШЫ БЕЛАРУСКІХ ПАЭТАЎ

Канстанцыя БУЙЛА

Карнямі прырастае чалавек
Усюды, куды кіне яго доля.
Сабе ён падначаліць
наваколле,
Сябрамі абрастае — і жыве.
А толькі ў сэрцы, думах,
галаве,
Як подых жыццядаймага
гальфстрыма,
Навек у ім жыве яго
Радзіма —
Так, як душа яго у ім жыве.

Алег ЛОЙКА

Дарог бясконцае суседства,
А я да слёз люблю зось
гэту,
Што тром мільярдам
чалавецтва
Як неабжытая планета —
Дарогу з быўшага мястэчка:
Стук млына,
брук, што ўшчэнт разбіўся,
Масток праз вузенькую
рэчку,
А там — у кузаве пыліся.

Там кіламетраў тры да хвоек
Аўсы на роўнядзі шырокай,
Між іх, як памяць пра
былое,
Калючасць дзічак адзіночкі...
А за ляском — пясок,
узгоркі,
Ля крушні крушня, нібы
горы,
Ядловец шыза-белы, горкі,
Нібы ляднік тут быў учора.

І туляцца да вёскі — вёска,
Як пацеркі на нітцы рэчкі,
А сіняя лясоў палоска
Зліваецца з нябёс сінечай!..

Ды вось вяршалінаў
спляценне
Устае з-за ўзгорка, а ў іх
ценю
Герань чырвоная ў акенцы,
Знаёмы хлебны пах у
сенцах,
Цяпло, святло жытла,
людзей,
Пявучы родны «добры
дзень!...»
З дзядзькамі паспашу
сустраэцца
(За дзень з усімі ці
патрапіш), —
І тры мільярды чалавецтва
Па іх я пазнаю перш-наперш.
Што б мы былі для чалавецтва,
Калі б не гэтая дарога,
Што сярод мноства іх вецца
Адсюль — з бацькоўскага
парога.

Сяргей ГРАХОЎСКІ

ПАЧАТАК

За Глускам, у глухіх барах,
Яшчэ мае блукае рэха,
І дзень суніцамі прапах,
І зоры плаваюць у рэках.

І золкі золак на Пцічы
Мяне туды заўсёды кліча,
Дзе расцвітаюць касачы
І мне гады зязюля лічыць.

Дзе каля цёмнае вады,
На вузенькім пясчаным мысе,
Здаецца, што мае сляды
Яшчэ дагэтуль засталіся.

Я іх ніколі не знайду:
Па іх прайшлі мае нашчадкі,
А ўсё ж лячу к свайму гнязду,
Свайму адзінаму пачатку.

АБРУЧ

Я гнаў абруч, а думаў: еду,
еду
На край зямлі, за сіні небасхіл,
Дзе не відно ні каляін, ні
следу.

Дзе асядаў паружавелы пыл.
Я гнаў абруч і бег за доўгім
ценем
Праз палыны, каля размытых
круч —
І пакаціўся ўслед за
летуценнем
Па небе звонкі сонечны
абруч,

За пёрыстыя белыя аблогі,
У празрыстую нямую цішыню,
А я стаяў і пазіраў далёку
І ведаў, што яго не даганю,

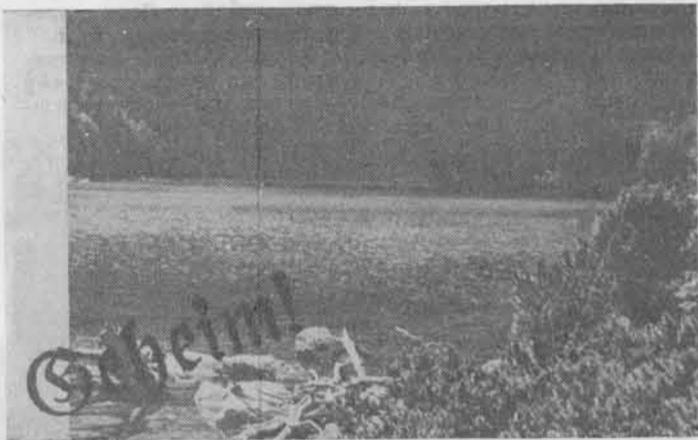
Што мне хадзіць заўсёды
пехатою,
Што век не адарвацца ад
зямлі,
Што не падняцца сцёмкаю
крутою
Туды, дзе праплываюць
жураўлі.

Усходзілі, заходзілі свяцілы,
Буялі травы, замеці мялі,
А мне тугія мроіліся крылы,
Што сёння над сусветам
паднялі.
Пулсууюць рэактыўныя
маторы,
Плыве пад намі жураўліны
ключ,
І коціцца у залатое мора
Па небе звонкі сонечны
абруч.

- Газеты Францыі змяшчаюць шматлікія водгукі на паказы савецкага коннага цырка, створанага ўпершыню ў свеце. Сярод артыстаў, ад якіх у захопленні Парыж, ёсць і прадстаўнікі беларускага цыркавога калектыву. Гэта — маладая гратэск-наезнікі Валяціна і Кенсары Леры — іх яркі, тэмпераментны нумар, багаты цікавымі і арыганальнымі трюкамі, карыстаецца вялікім поспехам у глядачоў. У паказе прымае таксама ўдзел вядомая артыстка, дрэсіроўшчыца сабак Антаніна Польшкі.
- У братнім Таджыкістане пачаўся Тызень беларускай літаратуры. Дружба нашых народаў праяўляецца і ў дружбе дзвюх братніх літаратур. Ад падножжа Паміра прыйшлі да нас і загаварылі па-беларуску Садрыдзін Аіні, Мірзо Турсун-задэ, Мірсаід Міршакар, а голас Янкі Купалы, Якуба Коласа, Петруся Броўкі, Аркадзя Куляшова, Максіма Танка гучыць сёння на зямлі старажытнага Таджыкістана.
- Напярэдадні Тызня таджыкскія сябры выдалі анталогію беларускай паэзіі і прозы, лепшыя кнігі нашых праявіў і паэтаў. У сваю чаргу выдавецтва «Беларусь» выдае неўзабаве анталогію таджыкскіх паэзіі.
- У Беларусі гасціць вядомы польскі літаратуразнаўца і фалькларыст, супрацоўнік Інстытута літаратурных даследаванняў Польскай Акадэміі навук, Станіслаў Свірка. У Мінску польскі вучоны шукаў новыя матэрыялы, звязаныя з жыццём і творчасцю беларуска-польскага паэта і фалькларыста Яна Чачота, пра якога С. Свірка піша манаграфію.

ТАЯМНІЦЫ ШУМАЎСКІХ АЗЁРАЎ

Паблізу чэхаславацка-баварскай граніцы, сярод густых лясоў Шумава, далёка ад людскіх паселішчаў дрэмлюць два возеры — Чортава і Чорнае. Летам мінулага года пражскае тэлебачанне разам з групай аматараў падводнага плавання вырашыла зняць фільм аб гэтых казачна-прыгожых мясцінах. Здымкі шлі згодна з планам і сцэнарыем, як раптам... З ліпеня выральшчыкі паднялі з дна дзіўную металічную скрыню. Неўзабаве высветлілася, што ў ёй — нейкія гітлераўскія дакументы. Далейшыя пошукі вяло ўжо Міністэрства ўнутраных спраў. Было паднята на паверхню 4 металічныя воданепранікальныя скрыні, напоўненыя найскрэтанейшымі нацысцкімі дакументамі, якія складалі частку архіва галоўнага ўпраўлення імперскай бяспекі. Дакументы, галоўным чынам, датычылі VI аддзела (шпіянаж і сабатаж) і IV аддзела (гестапа).

ты «Батальёна вафен-СС асобага прызначэння» разам са спісам афіцэраў і унтэр-афіцэраў.

Пад камандай оберштурмфюрэра Разенава рота дасягнула наступных «поспехаў».

За час ад 1 снежня 1941 г. па 27 лютага 1942 г.: разгром мінскага гета, каля 1 000 яўрэяў забіта, гета амаль поўнасцю спалена. У тых будынках, што ўцалелі ад агню, пры новым працосванні арыштавана 6 «камісараў» і 200 «партызан», 50 чалавек забіта пры спробе ўцячы, дамы спалены.

2-і ўзвод у канцы красавіка 1942 года быў заняты капаннем ям на 22-м кіламетры ад Мінска. Мерапрыемства называлася «Ачышчэнне турмы». Адрозж за гэтым капаюцца новыя ямы. 11 мая прыбывае эшалон — 1 000 яўрэяў з Вены. «Адвезены да ямы проста з вакзала». Праз два дні — зноў рыхтуюцца ямы, на гэты раз «для яўрэяў з рэйха».

Яшчэ адно паведамленне ад канца мая 1942 г.: «3 дапамогай трэцяга мерапрыемства ў населеным пункце Даўгінава было вырашана яўрэйскае пытанне».

14 студзеня 1943 г.: у населеным пункце Жарайлава расстраляна «значная колькасць жыхароў», пасёлак зраўнялі з зямлёй.

Такіх дакументаў сотні і тысячы. Лічбы, імёны. Спісы, карты, загады. Збор дакументаў, ад якіх нямае розум.

322-і ПАЛІЦЭЙСКІ БАТАЛЬЁН

У замку ў Засмуках захаваўся дзёнік ваенных дзеянняў 322-а паліцэйскага батальёна, напісаны обер-лейтэнантам Улем, дзёнікі асобных рот, арыгіналы рапартаў і іншая карэспандэнцыя з усходняга фронту.

Вось перад намі кароткія і сухія запісы ў дзёніку 3-й роты, якая ахоўвала перавалачны лагер. Паводле почырка відаць, што веў дзёнік сам камандзір роты обер-лейтэнант Рыбель.

«12.VII. Уначы прынята 11 000 зняволеных. Вахмістр Каметнер просіць узмяціць ахову. Колькасць зняволеных у лагеры — 25 000 чал. Забеспячэнне вадой выклікае цяжкасці. З прыемнасцю пасядзелі на свежым паветры перад казармай. Распіта дзве бочкі піва».

13.VII. Уначы застрэлена 19 яўрэяў пры спробе ўцячы...

14.VII. Уначы забіта 40 яўрэяў пры спробе ўцячы...

І гэтак далей. За добрую службу атрымліваюць заахвочванне вахмістры Кірхгофер, Ноглер, Хайн і Фаленці.

«27.VII. Рота ад'язджае ў вёску Тэрымскі з мэтай яе спалення. У вёсцы было 72 сямлібы са 174 хлявамі і стайнямі. Акцыя пачата ў 15 гадзін. Надвор'е вельмі спрыяючае».

Былі спалены і іншыя вёскі: Гроўска, Ціхаволя, Тушэмя. З якім д'ябальскім спакоем

летапісец 3-й роты рабіў свае запісы:

«5 жніўня. Арыштавана 28 мужчын і 1 жанчына, якія былі расстраляны ў Белавесі. 6 жніўня — расстраляны наступныя 23 мужчыны і 2 жанчыны. 7 жніўня. Адпачынак. Чыстка веласіпедаў, зброі і амуніцыі. Лейтэнант паліцыі Вацэк захварэў запаленнем сляпой кішкі. 8 жніўня арыштавана 20 чалавек у вёсцы Чадзель, якія былі прывезены ў Белавесць для ліквідацыі. Аднаму ўдалося ўцячы, астатнія 19 былі застрэлены. У наступны дзень пачата «эвакуацыя яўрэяў з Белавесі». Усе яўрэі мужчынскага полу ад 16 да 45 год былі сабраны ў лагеры, астатнія адвезены ў Кобрын. Назаўтра ў 7 гадзін — ліквідацыя яўрэяў у лагеры Белавесць. Расстраляна 77 яўрэяў ва ўзросце ад 16 да 45 год. 5 яўрэйскіх краўцоў, 4 шаўцы і 1 часаўшчык не былі расстраляны з той прычыны, што былі неабходны роце ў якасці рабочай сілы».

І так — дзень за днём. 16 жніўня — «паездка вузкакалейкай па белавежскай пушчы. Паездка адбывалася пры ясным надвор'і». Назаўтра — арышт «16 беларусаў, 2 палкаў» і расстрэл іх у лесе.

9-я РОТА III ПАЛКА

«26.VIII. У роту адкамандзіраван з Брунсвіка лейтэнант Бушэ».

28.VIII. Рота сабрала 223 маркі 20 пф. на канцэрт, надданы вермахтам, і па яе жаданню была выканана песня «Мая мужняя жонка салдата» ў гонар любых на радзіме...

3.IX. У 4 гадзіны раніцы ад'езд на пашуювую акцыю супраць партызан у балотах прыкладна ў 60 км на поўдзень ад Мінска. У Аляксандрава было схоплены і расстраляны 7 салдат рускай арміі, якія, пераапрунуўшыся ў цывільнае, хаваліся ў сяляна. Перад расстрэлам аказалі супраціўленне. Адбылася сутычка. Супраціўленне было зломлена. Затым былі знойдзены 4 рускія вінтоўкі. Акцыя была вельмі цяжкая з-за лясістага харак-

тару мясцовасці і забалочанай глебы. Акцыя цягнулася многія гадзіны, і ўвесь гэты час салдаты ішлі па калена ў вадзе. У гэтыя дні ад іх патрабавалася максімум намаганняў. Гэты дзень быў самы цяжкі за ўвесь час».

5 верасня салдатам роты рабілі прышчэпкі супраць халеры, 6 жніўня лейт. Вацэк святкаваў сваё 32-годдзе, і яму паднеслі дзве бутэлькі самагонкі. А 7 верасня рота накіроўваецца ў Магілёў.

Рота адразу ж атрымала заданне ўключыцца ў акцыю супраць партызан на захад ад чыгуначнай лініі Магілёў — Бабруйск. «У вёсцы Гарадзея, — чытаем зноў у дзёніку «баявых» дзеянняў, — 11.IX.1941 года была дасягнута вызначаная мэта — схоплены жонка і дачка аднаго партызана і жонка аднаго камуніста. Гэтыя тры асобы жаночага полу былі перададзены ў батальён на допыт і пасля расстраляны. 15 верасня ў вёсцы Падзевічы расстраляна трое рускіх, затым яшчэ 15 «партызан» або «пастаўшчыкоў харчавання для партызан».

2 кастрычніка рота атрымала «ганаровае заданне» ад самога «оберфюрэра СС і паліцыі Расія-цэнтр» — правядзенне ў Магілёве «яўрэйскай акцыі».

У дзёніку аб гэтым запісана наступнае: «2 208 яўрэяў абодвух палоў былі схоплены

Снімак з акцыі стражніцтва Соера, пін ні было popraweno 51 lidí. Na snímku jeden ze zatčených.

Свае «геройствы» фашысты старанна фатаграфавалі. На здымку: адна з ахвяр гітлераўскага вахмістра Соера на беларускай зямлі.

Танкі в Санто-Доминго

Обстановка в столице Доминиканской Республики вновь накалилась. Санто-Доминго вновь стал походить на осажденную крепость. Мешки с песком, баррикады, перерезали улицы. С благословения оккупационных властей в городе резко активизировали свою деятельность правые террористические группировки.

Все эти действия проводятся под предлогом борьбы с «коммунистической опасностью». Прибывший в Санто-Доминго из Вашингтона американский член комиссии ОАГ по наблюдению за положением в Доминиканской Республике Банкер заявил журналистам, что ввиду «критической ситуации» межамериканские силы оставляют за собой право действовать еще более решительно...

Возникает вопрос: чем вызвано новое обострение обстановки в Санто-Доминго и кому оно выгодно? Соединенные Штаты ищут любой повод, чтобы и впредь держать свои оккупационные войска в этой стране. Вот почему они и нагнетают обстановку в Доминиканской Республике. Их явно не устраивает мирное разрешение доминиканской проблемы.

THE FLAMINGO HUNTER

What is the price of a flamingo? Every day visitors to the Moscow Zoo admire these very beautiful birds with their pink-and-white feathers. But only a few are aware that the African elephant housed close to the bird cages was brought to Moscow in exchange for only four flamingoes from Kazakhstan.

Indeed, the price of a flamingo is high since it is one of the rarest birds in the world. Thousands of the flamingoes live in the Tselinny Territory and in Kirghizia.

They are in high demand. Every year the Zoo exchanges some of them for animals from different countries.

Who catches them? This is done by Nikolai Kopanov. It takes the prowess of a hunter, the experience of a path-finder, the stamina of an athlete, and the knowledge of a zoologist to

track and catch the cautious birds without injuring them or damaging a single feather.

When a flock of flamingoes settles on the shore of a lake, Kopanov said, it seems that the sun is rising since they form a pink line across the horizon. The birds will not allow anyone to approach them. The hunting season has to be confined to early autumn before they have grown their new feathers. The birds are caught from a fast motor-boat. They fly close to the water and have to be grabbed in the air. The important thing is to swaddle the captured bird immediately lest in flapping its wings it breaks its feathers.

Recently Nikolai Kopanov brought 80 flamingoes to Moscow.

Vera KUZNETSOVA.

3 ДУМКАЙ АБ «БУДУЧЫНІ»

Як гэтыя дакументы апынуліся на дне шумаўскіх азёр? Яшчэ ў 1943 годзе міністр унутраных спраў рэйха Гімлер выдаў загад падрыхтаваць сакрэтныя архівы да захавання, каб у будучыні яны маглі паслужыць новым нацыстам. Галоўнымі раёнамі захоўвання дакументаў і каштоўнасцей былі выбраны так званыя «альпійская цвярдзіна» і «шумаўская цвярдзіна».

Цяпер гэтыя дакументы апынуліся ў руках Чэхаславацкай камісіі па расследаванню гітлераўскіх злачынстваў. Тайнае стала яўным. На старонках чэхаславацкіх часопісаў публіцысты Марыя Коцькава і Карал Беран публікуюць серыю артыкулаў пра таямніцы металічных скрынь... Некаторыя з апублікаваных дакументаў расказваюць аб зверствах фашыстаў на Беларусі.

...ЗАБІВАЕ КАВАЛЕРЫЯ СС

Вось «данясенне аб дзейнасці» кавалерыйскай брыгады СС з 18 жніўня па 4 кастрычніка 1941 г. Надпіс абвяшчае: «Заклучнае паведамленне аб ачышчэнні раёна прыпяцкіх балот». І далей — жахлівія лічбы:

«Расстраляна: марадзёраў 14 178 (!!!) партызан 1 088 чырвоных атэістаў 699 Узятая ў палон 830» «Паведамленні», «рапартаў» — адно за другім: у раёне Мазыр — Прыпяць — Рэчыца расстраляна 384 партызаны; запіс з Бабруйска — расстрэл 192 партызан і 363 «грабежнікаў».

Паведамленне аб ачышчэнні раёна Старобіна: «Расстрэл усіх яўрэяў-мужчын у Старобіне».

Расстраляна 103 чыны Чырвонай Арміі.

Населены пункт Старобіна спалены».

АСНОЎНАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ У РАЁНЕ МІНСКА

У ваенным архіве ва ўзроўнем парадку захаваліся паведамленні аб дзейнасці 1-й ро-

Я ХОЧУ рассказать о городах и людях, которых привез с собой из России.

О прочих вещах, которые привозит с собой человек, возвращаясь на родину, мне кажется, не стоит говорить.

Государство через своих таможенных служащих всегда узнает о содержимом твоего чемодана. Государство точно определит, сколько стоят подарки и сувениры, которые ты везешь.

Об остальном можешь рассказать только ты сам.

Поэтому я расскажу лишь о городах и людях, которых я привез из России.

Привез я прежде всего девочку, Татьяну Савичеву.

Таню, значит.

Я привез Таню, хотя Тани больше нет.

Это было так.

Фашисты окружили Ленинград и Таню.

Они не давали Тане есть, они не давали Тане дышать, они не давали Тане поднять голову и увидеть небо.

Они не давали ей спать, так как беспрестанно обстреливали Ленинград и Таню.

Ленинград выдержал. Таня нет.

Быть может, Таня раньше перенесла корь.

Быть может, Таня раньше перенесла скарлатину.

Фашистов она не могла перенести.

От этой болезни она и умерла.

Я привез с собой девочку Таню, которая в осажденном Ленинграде вела дневник.

Она отмечала даты смерти своих родных. Она ставила только дату, час и год смерти.

А когда у нее умерла мама, она не захотела на-

писать слово «смерть». Она написала: «Мама 23 мая в 7 часов 42 года».

Она не могла написать о том, что ее мама умерла от голода, потому что для всех девочек и мальчиков это слишком много, когда у них умирает мама.

Нужно, чтобы человек был уже взрослым, когда у него умирает мама.

Она была маленькая. Она перенесла, возможно, раньше, корь и скарлатину. Голод и фашистов она не могла перенести. Я привез ее, чтобы ей не было тоскливо. Вот почему я привез с собой из России прежде всего девочку Таню.

Когда человек возвращается из путешествия, ему кажется, что у него расши-

рился кругозор. Я говорю «кажется», потому что встречал и таких путешественников, у которых кругозор сужался.

И я отвечаю друзьям, когда меня спрашивают: — Россия действительно так сильна?

— Да. Действительно.

— А русские действительно так же любят нас, как и мы их?

— Да. Действительно.

— А туфли там дорогие?

— Дорогие.

— А книги? Я слышал, что дешевые?

— Страшно дешевые!

— А Ленинград действительно такой красивый и такой чистый, как рассказывают?

— А верно ли, что там

Я взял с собой Таню потому, что она не могла написать о смерти мамы.

Потому, что она была маленькая.

Потому, что она, быть может, перенесла корь, скарлатину, а голод и фашистов перенести не смогла.

От этой болезни она умерла.

Много грустных людей на свете, и я не хочу увеличивать их число, не для этого я привез Таню из России.

Мне кажется, что я взял с собой Таню для того, чтобы имя ее осталось в чьих-то добрых душах и сердцах.

Я рассказываю о ней потому, что знаю—Таня умерла, но мне хочется, чтобы она, если уж не может жить, была бы как можно меньше мертвой.

Девочкам не стоит ставить памятники из камня и бронзы в городах, на пло-

щадях, в парках. Идут дожди и падает снег, дуют ветры и палит солнце.

Тане было бы тоскливо быть каменной или бронзовой и стоять на одном месте.

Памятники из камня и бронзы надо ставить так называемым великим людям.

Девочек и мальчиков

все рестораны закрываются в одиннадцать часов вечера?

— А что было с Евтушенко?

Говорю, что Ленинград действительно прекрасен и действительно чист.

Рассказываю, что я видел на улицах Ленинграда единственный окурок и тот, единственный, я бы не увидел, если бы сам его не бросил.

Правда, что все рестораны закрываются в одиннадцать часов вечера, и мне это немного мешало.

Правда, что с Евтушенко ничего не случилось.

— А это точно, что Шостакович в осажденном Ленинграде давал концерты и что люди приходили на концерты, хотя во время блокады только от голода умерли сотни тысяч человек?

— Точно.

— А они хорошо думают о нас?

— Хорошо думают.

— Почему там мясо?

— Так же, как у нас.

— А это правда, что у них очень хорошие театры?

Об этом я особенно люблю рассказывать, так как среди многих великодушных актеров я видел Юлию Борисову, необыкновенную актрису, которая может одним глазом смеяться, а другим плакать.

— А русские много читают?

Говорю, читают столько, что даже один из берегов Дона называют Шолоховской землей.

— А русские нам братья?

— Братья.

— А ты много видел?

— Сколько мог увидеть, путешествуя по стране в поезде и самолете. Но Русь — такая огромная страна, что увиденное мной — только ее частичка.

— А верно ли, что там

Брана ЦРНЧЕВИЧ.

БЕЛАРУСКІЯ ФІЛЬМЫ НА ЭКРАНАХ СВЕТУ

Усе больш экрану свету завабваюць лепшыя фільмы савецкай кінематографіі. Шмат гадоў мінула з таго часу, як неўміручыя творы мастацтва «Браняносец «Пацёмкін» і «Чапаеў» адкрылі савецкае кіно для зарубешнага гледача. Цяпер нашы карціны дэманструюцца на экранах больш чым 120 дзяржаў свету.

Зарубешны глядач ведае савецкае кінамастацтва, цэнціць той гуманізм і жыццесцвярдзальную аснову, якімі яно прасякнута.

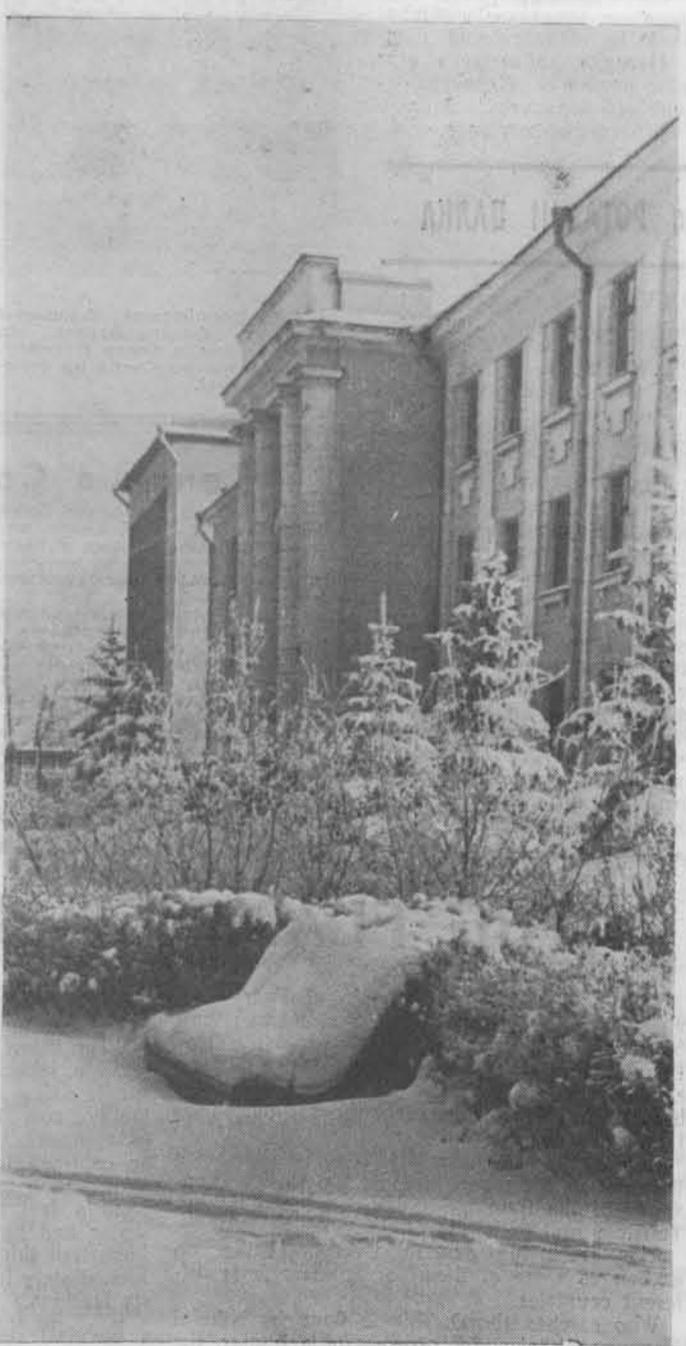
У ліку савецкіх карцін, якія абышлі дзесяткі зарубешных краін, і фільмы беларускіх кінематографістаў. Гэта карціны «Дзяўчынка шукае бацьку», «Дзень, калі спаўняецца 30 гадоў», «Вуліца малодшага сына», «Чырвоная лісце», «Весна-вясна навальніцы» і іншыя.

Карціна «Дзяўчынка шукае бацьку» прайшла на экранах 45 краін Еўропы, Амерыкі, Азіі і Афрыкі. Фільм «Першае выпрабаванне» дэманструваўся ва ўсіх сацыялістычных краінах. Беларускія фільмы прагледзелі жыхары такіх краін, як Тога, Самалі, Ірданія, Афганістан, ААР, Куба, Ліван, Японія і г. д.

Прадзюсеры многіх краін ахвотна набываюць фільмы, створаныя на кінастудыі «Беларусь-фільм». На зарубешных экранах прайшлі карціны «Гадзіннік спыніўся апоўначы», «Чалавек не здаецца», «Першае выпрабаванне», «Строгая жанчына» і іншыя.

Акрамя таго, беларускія фільмы ахвотна купляюць тэлевізійныя кампаніі многіх краін. Гіганцкую тэлеаудыторыю ў ААР мелі фільмы «Дзень, калі спаўняецца 30 гадоў», «Гадзіннік спыніўся апоўначы».

Г. БАКШЭВА.

У МІНСК ПРЫЙШЛА ЗІМА...

Фотаэцюд К. Якубовіча.

«ЭЎРЫКА»

НАВІНЫ НАВУКІ І ТЭХНІКІ

Гэтую рамантычную назву носіць новы пнеўмагусенічны трактар, створаны супрацоўнікамі Беларускага інстытута механізацыі і электрыфікацыі сельскай гаспадаркі.

Над праблемай стварэння пнеўмагусенічнага трактара дзесяткі вучоных розных краін свету. І вось шасцёра мінскіх вынаходнікаў-энтузіястаў — кандыдат тэхнічных навук П. Уласаў, канструктар В. Рудэльсон, старшы інжынер В. Дзяменцьеў, інжынер А. Чайкоўскі і Г. Грэснеў пад навуковым кіраўніцтвам рэктара інстытута Д. Горына — знайшлі яе вырашэнне.

...Ля карпусоў інстытута стаіць новыя трактар «Эўрыка». Выгляд яго крыху незвычайны. Лёгка лініі кабіны, празрысты адкідны каўпак. Але галоўнае — гусеніцы. Яны складаюцца з серыі надзіманых падушак, якія знаходзяцца на спецыяльнай апорнай стужцы.

Цікава, ці адразу прыйшла канструктарам думка аб стварэнні пнеўмагусеніцы з надзіманымі падушкамі?

Аказваецца, не. Побач з пакуль адзіным эксперыментальным узорам «Эўрыкі» стаіць другая, таксама не падобная на іншыя вядомыя маркі, машына. Гэта — першапачатковая мадэль «Эўрыкі» на круглых надзіманых балонах.

Такой уяўлялі спачатку стваральнікі «Эўрыкі» пнеўматычную гусеніцу. Але ка-

лі паставілі корпус трактара на балоны, зразумеў, што гэта памылка: мадэль была вельмі непаслухмянай на паваротах.

Іменна гэтая акалічнасць і збівала з правільнага шляху замежных вучоных і канструктараў, якія таксама спрабавалі рабіць пнеўмагусеніцы з кольцападобных балонаў. На гэтым этапе пошукі многіх спецыялістаў спыніліся.

Але мінскія канструктары працягвалі працу. І як вынік, адзіна правільная думка — пнеўматычна-гусенічны трактар на надзіманых падушках. Заводскія выпрабаванні бліскача пацвердзілі арыгінальную канструкцыю. Новая машына мае шмат пераваг у параўнанні з існуючымі маркамі трактараў. Бадай, самая галоўная яе перавага — высокая праходнасць. Гэта, па сутнасці, трактар-амфібія, трактар-усюдыход. Дзякуючы пнеўмагусеніцам ён робіць зусім невялікі ціск на зямлю, і гэта дае магчымасць праходзіць праз балоты і пяскі. Па-другое, вялікая хуткасць. А самае галоўнае — прамысловы выраб «Эўрыкі» больш проста і, значыць, больш танна.

Рашэнне праблемы пнеўмагусеніцы адкрывае перад машынабудаваннем вялікія перспектывы.

М. ЗЯНЬКОВІЧ.

г. Мінск.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС: МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77, ДОМ ДРУЖУ. РЕДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ «ГОЛАС РАДЗІМЫ». ТЭЛЕФОНЫ: 6-19-31, 6-97-92, 3-25-52.